

08. januar 2013

Tegningesagens fortsatte betydning for terrortruslen mod Danmark

Sammenfatning

Udgivelsen af de 12 tegninger af profeten Muhammed i Jyllands-Posten i 2005 og genoptrykningen af tegningerne i 2008 har været de vigtigste årsager til, at Danmark er blevet udpeget af al-Qaida og andre militante islamister som et legitimt og højt prioriteret terrormål.

CTA vurderer, at tegningesagen og Danmarks status som prioriteret terrormål er cementeret i det militante islamistiske tankesæt på trods af, at der har været flere nye sager, der opfattes som krænkelse af islam. Dette skyldes blandt andet en opfattelse af, at Danmark startede disse sager mod islam, og at Danmark endnu ikke er blevet straffet tilstrækkeligt.

Antallet af sager, hvor der er set konkret angrebsplanlægning og/eller angrebsforsøg mod Danmark eller danske interesser i udlandet med baggrund i tegningesagen, er steget i perioden 2010-2012. Samlet set er antallet i de seneste år således højere end under den første periode af tegningesagen (2005-2008) og i perioden efter genoptrykningen (2008-2010). Denne udvikling understreger det fortsatte fokus på Danmark blandt militante islamister, og at der fortsat er en alvorlig terrortrussel mod Danmark. CTA vurderer, at denne tendens vil fortsætte de kommende år.

Opfordringer fra militante islamistiske grupper til at angribe Danmark og mål tilknyttet tegningesagen vil kunne inspirere personer uden særlig tilknytning til Danmark til at rejse til Danmark for at forsøge at udføre en terrorhandling i forbindelse med tegningesagen.

Al-Qaida-ledelsens svækkelse i Pakistan, Det Arabiske Forår og de nye konflikter i regionen kan på kortere sigt dæmpe militante islamisters fokus på Vesten, herunder Danmark. Dog vil det hverken ændre militante islamisters langsigtede fokus på Vesten eller have den store betydning for militante islamister opvokset i Vesten.

1. Indledning

Udgivelsen af de 12 tegninger af profeten Muhammed i Jyllands-Posten i 2005 og genoptrykningen af tegningerne i 2008 har været de vigtigste årsager til, at Danmark er blevet udpeget af al-Qaida (AQ) og andre militante islamister som et legitimt og højt prioriteret mål. CTA har vurderet tegningesagens betydning med udgangspunkt i AQ's og AQ-relaterede gruppers fokus på sagen. Denne CTA-analyse vurderer tegningesagens nuværende og fremadrettede betydning for terrortruslen mod Danmark og danske interesser.

2. Tegningesagen siden 2005

Siden 2005 har der været et skift i intensiteten og karakteren af reaktionerne på tegningesagen. Tegningesagens forløb kan inddeles i tre tidsintervaller:

1. Den første tegningesag (2005-2008)¹:
2. Genoptrykningen af tegninger og perioden med forhøjet antal trusler og omtale (2008-2010)²
3. Konsolidering af tegningesagen (2010-2012)³

2.1. Den første tegningesag (2005-2008)

Billede 1: En af de mange internettrusler under den første tegningesag

Jyllands-Posten offentliggjorde den 30. september 2005 tolv tegninger af profeten Muhammed. Publiceringen af tegningerne blev fordømt af flere muslimske lande og af en række regionale militant islamistiske grupper. I første halvdel af 2006 var der voldelige, folkelige protester i flere muslimske lande mod tegningerne.

¹ Perioden mellem september 2005 og februar 2008

² Perioden mellem februar 2008 og januar 2010

³ Perioden mellem januar 2010 og maj 2012

AQ's reaktion på publiceringen var sporadisk og ukoordineret og bar præg af, at AQ havde brug for at reagere på en sag, som havde vakt stor opmærksomhed blandt muslimske befolkninger.

CTA vurderer, at den første tegningesag bidrog til, at Danmark blev et terrormål med højere prioritet for militant islamistiske grupper og individer. Truslen mod Danmark og danske interesser efter den første tegningesag var dog på niveau med truslen mod andre vestlige lande, der var aktive i Irak og Afghanistan.

I denne første periode var der tre terrrorsager i Danmark: Glostrup-sagen, Vollsmose-sagen og Glasvej-sagen. Disse syntes dog primært at have været motiveret af konflikterne i Irak og i Afghanistan.

2.2 Genoptrykningen af tegningerne og perioden med forhøjet antal trusler og omtale (2008-2010)

Billede 2: Den afdøde AQ-leders trusler mod Danmark

Den 13. februar 2008, i forlængelse af at politiet havde foretaget en række anholdelser i forbindelse med trusler mod Kurt Vestergaard, valgte de fleste danske aviser at genoptrykke de 12 tegninger. Genoptrykningen fik ikke samme opmærksomhed i de internationale medier og skabte ikke de samme folkelige reaktioner i muslimske lande, som man så i 2006. Men tegningesagen blev nu for alvor et centralt element i den militant islamistiske propaganda mod Vesten. I denne periode var der en markant stigning i antallet af trusler, bl.a. på internettet, mod Danmark og danske interesser samt propagandavideoer fra terrorgrupper med omtale af Danmark og tegningesagen.

Denne gang var AQ hurtigt ude med trusselsvideoer med udgangspunkt i tegningesagen. Truslerne blev fulgt op af AQ's bombeangreb i juni 2008 mod den danske ambassade i Islamabad. Efter angrebet bebudede den daværende AQ-ledelse flere angreb mod Danmark.

Genoptrykningen ændrede Danmarks status fra at være et lejligheds mål på niveau med andre vestlige lande til at være et højt prioriteret terrormål. AQ formåede med sin kommunikation og propaganda at få andre grupper til at fokusere på tegningesagen og på Danmark.

En anden ny tendens i denne periode var, at militante islamister fra udlandet planlagde at rejse til Danmark for at udføre terrorangreb.

2.3 Konsolidering af tegningesagen (2010-2012)

Billede 3: Forside fra al-Qaida på den Arabiske Halvø (AQAP)'s officielle tidsskrift *Inspire* udgivet i 2010 med bl.a. tegningesagen som hovedemne

I denne periode skete der en konsolidering af tegningesagen, som skabte grundlag for et mere konstant og højere trusselsniveau i Danmark. På trods af, at sagen ikke længere havde større gennemslagskraft i medierne, og at der var et markant fald i antallet af videoer med omtale af Danmark og tegningesagen fra AQ og andre terrorgrupper, var der samlet set en stigning i antallet af sager med konkret planlægning og/eller konkrete angrebsforsøg mod danske mål.

Antallet af tilfælde, hvor AQ's propaganda omtaler Danmark og/eller tegningesagen, nåede således sit højdepunkt efter genoptrykningen i 2008. Siden er omfanget gradvist faldet, men tegningesagen og personkredsen involveret i den er løbende genstand for omtale i AQ's propaganda.

Antallet af tilfælde af konkret angrebsplanlægning og/eller angrebsforsøg nåede først et højdepunkt i 2010. Efter et fald i 2011 steg antallet af sager i 2012 til tæt på 2010-niveau. Samlet set var niveauet væsentligt højere i perioden 2010-2012 end i den første periode af tegningesagen og end umiddelbart efter genoptrykningen i 2008. Dette understreger den fortsatte interesse for Danmark blandt militante islamister, og at der fortsat er en alvorlig terrortrussel mod Danmark.

I perioden mellem 2010 og 2012 blev soloterrorisme en mere anvendt fremgangsmåde for militante islamister. Mange terrorgrupper mistede deres kapacitet til at udføre angreb uden for deres geografiske nærområde. Derfor opfordrede de personer boende i Vesten til at udføre angreb på egen hånd. Eksempler på angreb udført af soloterrorister i forbindelse med tegningesagen er Muhammed Geeles angrebsforsøg på Kurt Vestergaard i januar 2010 og Loris Doukaievs forsøg på at ramme Jyllands-Posten med en brevbombe i marts 2010.

Tegningesagens mobiliseringskraft blandt militante islamister var så stor i denne periode, at der var flere angrebsplanlægninger fra andre europæiske lande rettet mod mål i Danmark med forbindelse til tegningesagen. En sag i Norge med tre personer, der tilsyneladende havde planer om at angribe flere mål blandet andet Jyllands-Posten, Loris Doukaiev-sagen og anholdelserne i København i december 2010 af tre personer tilrejst fra Sverige er eksempler på denne type planer.

3. Tegningesagens betydning i fremtiden

Det er CTA's vurdering, at tegningesagen og Danmarks status som prioriteret terrormål er blevet cementeret i det militante islamistiske tankesæt. CTA vurderer at, selvom tegningesagen ikke længere fylder så meget propagandamæssigt, har den stadig stor betydning for militante islamister.

I de seneste år har der været flere nye sager, der er blevet opfattet som krænkelse af islam, Koranen og profeten Muhammed. Videoen "The Innocence of Muslims", som er produceret i USA, det franske tidsskrift Charlie Hebdo's satiriske tegninger og filmen "The Innocent Prophet" er nylige ek-

sempler herpå. Selvom disse nye sager får opmærksomhed i medierne og i muslimske lande samt hos militante islamister, har det ikke ændret opfattelsen af Danmark som et prioriteret terrormål. Der er flere mulige årsager her til:

- Terrorgruppernes terrorplanlægning er langsigtet og kræver forberedelser, som kan tage flere år. Dette gælder især terrorgrupper i udlandet med planer om at ramme mål i Danmark.
- AQ's øverste ledelses fokus på den danske tegningesag især mellem 2008 og 2010 har en lang levetid, bl.a. fordi de fleste videoer stadig er tilgængelige på internettet, hvor de kan ses også af et nyt og yngre publikum med voldelige hensigter.
- Ifølge udtalelser fra AQ og fra andre repræsentanter for militant islamistiske netværk er Danmark ikke blevet straffet tilstrækkeligt ved angrebet på den danske ambassade i Islamabad⁴.
- De nye sager kan være med til at holde den danske tegningesag i live og kan styrke opfattelsen af, at det var Danmark, der startede bølgen af opfattede krænkelser af islam
- De nye sager opfattes ofte blot som endnu et bevis på Vestens ønske om at krænke islam. Da der har været en del sager siden den danske tegningesag, opleves de ikke altid længere som nær så chokerende og får derfor mindre opmærksomhed og/eller kortere levetid.

CTA vurderer, at den tendens, der er set i trusselsbilledet som følge af tegningesagen i de seneste to år, vil fortsætte de kommende år. Tegningesagen vil i mindre grad blive brugt som et propagandaemne, men vil stadig blive brugt til at legitimere angrebsplanlægning og angrebsforsøg. CTA vurderer, at antallet af sager med konkret angrebsplanlægning og/eller angrebsforsøg mod Danmark eller danske interesser i udlandet vil ligge på samme niveau som i perioden 2010-2012, dvs. højere end i perioden 2008-2010 og inden genoptrykningen i 2008.

CTA vurderer, at tendensen til, at militant islamistiske grupper opfordrer til planlægning og udførelse af soloterrorisme, vil fortsætte. Opfordringer fra militant islamistiske grupper til at angribe Danmark og mål tilknyttet tegningesagen vil fortsat kunne inspirere personer uden særlig tilknytning til Danmark til at rejse til Danmark for at forsøge at udføre en terrorhandling.

⁴ Disse holdninger kommer til udtryk bl.a. i et interview med den afdøde AQ-leder Said al Masri den 3. juni 2008 og as Sahab-videoerne fra den 22. juli 2008 og 4. september 2008.

Det vurderes endvidere, at Danmark og danske interesser i udlandet fortsat vil udgøre prioriterede terrormål, og at der fortsat vil være særligt fokus på mål relateret til tegningesagen.

Al-Qaida-ledelsens svækkelse i Pakistan, Det Arabiske Forår og de nye regionale konflikter kan på kortere sigt dæmpe militante islamisters fokus på Vesten, herunder Danmark, grundet det øgede fokus på lokale og regionale forhold. Det vil dog ikke ændre militante islamisters langsigtede fokus på Vesten eller have den store betydning for de militante islamister, der er opvokset i Vesten.